

Náměstí Jiřího z Poděbrad: dřív tu byly vinice i jatka

01.07.2026

Dříve zde byla pole, sady a zahrady. Náměstí Jiřího z Poděbrad slaví 130 let od svého vzniku. Letos končí jeho největší rekonstrukce v historii.

Pokud bychom se přenesli do doby, kdy začínala raketová výstavba Žižkova a Vinohrad, tedy asi 160 let zpět, a postavili se do dnešního prostoru náměstí Jiřího z Poděbrad, viděli bychom volnou krajinu, pole, sady a zahrady. Kopcovité okolí Prahy bylo za Karla IV. přeměněno ve vinice, kterých bylo ještě v 17. století na dva tisíce. Postupně ale zanikaly, ať vlivem počasí, špatné hospodářské situace nebo nedostatku sedláků, a po třicetileté válce jich zbylo kolem pěti set. Zpustošené vinohrady byly nahrazovány usedlostmi a letohrádky, vznikaly zahrady a parky, které se postupně stávaly oblíbeným výletním cílem Pražanů. V místě dnešního náměstí byly na počátku rozvoje sady. Tu a tam pak nad nimi čněla některá ze zdejších zemědělských usedlostí. Nejblíže stála Cikánka, rozkládala se přibližně na rohu dnešního náměstí a Vinohradské ulice, ze severu ohraničená ulicí Mánesovou. Doložena byla už v roce 1408 coby rozsáhlá vinice, která byla o pár let později prodána „včetně meruňkového sadu“, což bylo zmiňováno jako zvlášť cenná součást hospodářství. Později zde byl dvůr, stáje, zahrada a výčep (vinný a pivní), roku 1843 pak oblíbený zájezdní hostinec U města Prahy, kam zašli pocestní a obchodníci využívající obchodní cestu vinoucí se z Prahy do Říčana a dál na východ — cesta vedla dnešní Vinohradskou ulicí. Z hostince se později stala hovězí jatka a roku 1905 byla celá usedlost stržena. Stejný osud potkal i další usedlosti v okolí, Kuchyňku a Vedelínku stojící v blízkosti dnešní Kubelíkovy ulice nebo Horní Sklenářku. Ta byla nejzajímavější. Tvořilo ji několik budov s hojným centrálním stavením, stojícím na rohu dnešní Krásovy a Kubelíkovy ulice. Dům shlížel z vrcholu dolů k úpatí Vítkova a byl tak okázalý, že připomínal zámek. Zbourán byl začátkem 20. století, poslední památkou dochovanou na Žižkově je pískovcová socha sv. Jana Nepomuckého, dodnes smutně stojící na dvoře domu Krásova 4.

Když byly zbourány pražské hradby, rozvoj Žižkova a Vinohrad nabral raketové tempo. Mezi novými domy se postupně začal rýsovat skutečný obrys budoucího velkého náměstí — město potřebovalo vytvořit reprezentativní centrální prostor nové čtvrti. Náměstí dostalo při svém oficiálním založení roku 1896 název Krále Jiřího a už v době vzniku bylo silně zazeleněno, lemovaly ho tři řady lip na každé straně. Náměstí ale potřebovalo také svou dominantu. Bylo rozhodnuto pro kostel. Za volbu stál i fakt, že Vinohrady kolem roku 1900 měly kolem padesáti tisíc obyvatel, převážně katolíků, a bohoslužby vinohradských farností se konaly u sv. Ludmily na náměstí Míru nebo provizorně v kapli sv. Aloise v nově vystavěné školní budově na náměstí Krále Jiřího a byly nabitě k prasknutí. Městská rada věnovala pozemek pro stavbu nového kostela, architektonická soutěž byla ale vyhlášena až roku 1919. V zadání bylo kromě nového svatostánku také urbanistické vyřešení náměstí. Významný architekt Pražského Hradu, Slovínec Jože Plečnik, původně tuto práci odmítl, nakonec ale v soutěži zvítězili jeho studenti a Plečnik byl přemluven, aby práci vzal.

Návrhy udělal zdarma jako svůj dar kostelu, jehož tvar je dán inspirací archou Noemovou.

Plečnikova velkolepá vize předpokládala zastavění náměstí další školou, domy či vítězným obloukem, pro nedostatek peněz ale přišel dnešní kostel asi na třetinu původního rozpočtu. Práci se chopila karlínská stavební firma Nekvasil a kostel postavený mezi roky 1928—1932 dostal jméno Nejsvětějšího Srdce Páně. Během druhé světové války bylo šest jeho zvonů přetaveno na zbraně, zbyl jen jeden, nejmenší. Únorové bombardování Prahy na konci války si jen na Vinohradech vyžádalo desítky obětí, chrám Nejsvětějšího Srdce Páně přežil bez úhony a jeho pod zemí sloužilo veřejnosti jako protiletectvý kryt. Poslední obnovou prošlo náměstí v souvislosti se stavbou metra v roce 1981, a to jen částí v oblasti objektů metra a nejbližšího prostranství. Proto v roce 2024 začala velká rekonstrukce za půl miliardy korun, která končí v těchto dnech. Náměstí se nově pochlubí velkoformátovou, velmi mohutnou a pro vodu propustnou kamennou dlažbou, inspirovanou dlažbou na nádvoří na Pražském hradě, kterou navrhl architekt Plečnik. Před vedry bude chránit velké množství stromů, z nichž v budoucnu vyrostou mohutné platany.